

Bakearen kulturaren alde!

“Bakea lortzeko, armak ez ezik, beste zerbait ere baztertu behar dugu; akaso, pribilegioak, soberakinak, bidegabekeria, askonahia eta nabarmendu nahia”

[Vera Grabe. Bakearen Aldeko Behatokiko antropologoa eta ikertzailea].

Helburuak*

1. Sentimendu eta egoera errealak esperimentatzea eta modu simulatuan bizitzea, eta negoziatutako irtenbideak bilatzea.
2. Ikasleak gai honi buruz hausnartzera bultzatzea: **justiziarik gabe ezin da bakerik egon.**

Dinamika*

Proposatzen dugun dinamikak hiru zati ditu, eta horiek osorik edo aparte landu daitezke:

- Lehenik, gatazka-egoera hipotetikoa baina ohikoa eta ikasleengandik hurbil dagoena aztertzen da. Horretarako, rol-jokoa proposatzen da. Joko horretan, ikasle bakoitzak paper bat hartuko du gatazkaren barruan, eta inplikaturako pertsonak akordio bat lortu beharko dute negoziazioaren bidez.
- Bigarren, oihartzun handia izan duen indarkeriazko gatazka baten zergatiak aztertzea proposatzen da: Frantziako hiri batzuetako inguruko auzoetan azaroan izandako gertaerak. Horretarako, hainbat testu irakurtzea proposatzen da. Testu horien bidez, batetik, gatazkaren zergatiak azter daitezke, eta bestetik, gatazka konpontzeko alternatiba baketsuei buruz hausnar daiteke.
- Azkenik, nazioarteko hainbat gatazkari buruzko berriak ematen dira bakearen eta justiziaren arteko erlazioari buruz hausnartzeko, eta “bakearen kultura” sustatzeko irtenbideak imajinatzeko eskatzen zaie ikasleei.

1. Institutu bateko kasu baten azterketa: Caldera BHI

Pertsonen eta egoeren deskribapen osoa web orri honetako DENIPi buruzko ataletik deskarga daiteke: www.IntermonOxfam.org. “Mugi zaitez armak kontrolatzearen alde” (Muévete por el control de las armas) baliabideen karpeta ere aurki daiteke jarduera osoa. Karpeta hori “Armak kontrolpean” (Armas bajo control) bigarren hezkuntzarako maleta pedagogikoaren zatia da. Maleta zein karpeta telefono-zenbaki honen bidez eska daitezke: **902 330 331**.

Joko horretan institutu batean gertatutako simulatzea proposatzen da, eta gatazketan egoten diren jarrerak eta alderdiak aztertu behar dira.

Jardueraren garapena: gertaeran parte hartzen duten pertsonak ordeztuko dituzten bost pertsona hautatzea. Gainerakoak diziplina-batzordeko kide izango dira. 15 minutuan pertsona bakoitzak bere papera prestatu beharko du: parte-hartzaileek paperean sartu beharko dute, eta batzordeko kideek galderak prestatuko dituzte. Garrantzitsua da pertsonaia bakoitzak dagokion papera bere gain hartzea, harekin ados ez egon arren; gainerako ikasleek diziplina-batzordearen benetako rola antzetzeko dute.

Simulazioa egindakoan, lortu den egoera konpontzeko irtenbideak bilatuko dira guztien artean, eta jardueraren bilakaera ebaluatuko da.

2. Benetako kasu baten azterketa:

2005eko azaroko “Le Monde Diplomatique” egunkariko editoriala irakurtzeko eskatuko zaie ikasleei. Editorial horretan, Frantziako hiri batzuetako inguruko auzoetan azaroan gertatutako indarkeriazko gatazkak aipatzen dira.

ALDIRIAK SUTAN

Ignacio Ramonetek idatzia - Le Monde Diplomatique. 2005eko azaroa, 121. zenbakia. (www.monde-diplomatique.es)

Parisko kanpoaldetik hasita, gazte marjinatu suminduen matxinadak zabaltzen joan dira, Frantziako ia aglomerazio handi guztietara iritsi arte. Zergatik hainbesteko indarkeria Europari etorkinentzako integrazio-eredua eta pobreziaaren tratamendu sozialaren adibidea proposatzen ziola zirudien herrialdean?

Zalantzarik gabe, botere publikoek gero eta baztertuago dituzten aldiri zaborretan presio-eltzean bezala pilatzen joan diren mota guztietako (ekonomikoak, kulturalak, erlijiosoak, sozialak, etnikoak) arazoen larritasuna ikusi nahi izan ez dutelako segidako gobernuak.

Eremu sentikorak

Frantzia 750 hirigune inguru sentikortzat hartzen dira. Gune horietan, batik bat, Magrebeko eta Saharaz hegoaldeko Afrikako etorkinak bizi dira, eta pobrezia eta segurtasunik eza dira nagusi. Oso auzo degradatuak dira, 60ko hamarkadan eraikiak, eta bost milioi biztanle inguru (Frantziak dituen 61 milioietatik) 9 solairu baino gehiagoko eraikinetan bizi dira.

Eraikin horiek barrakismo bertikalaren adibide hilgarri gisa sailkatuta daude. Maila ertainak aldiri horiek uzten joan dira, eta aldiri horietan eta ghetto berrietan kontzentratu dira ageriko gutxiengo etnikoak, alegia, Magrebeko eta Saharaz hegoaldeko Afrikako biztanleak. Eta Europako Erkidegotik kanpoko etorkinek herritartasun frantsesa hartzen ez badute udal-hauteskundeetan botoa emateko eskubiderik ez dutenez, auzo horiek guztiak ahaztu egin dituzte herriko zinegotziek, ez baitute hauteskunde-errentagarritasunik ordezkatzeko.

Auzo horietako askotan, aurrekontuak murrizteko politika neoliberalen ondorioz, ez dago Estatuaren ordezkapenik. Zerbitzu publikoak edo erdipublikoak (posta, polizia-etxeak, ospitaleak, ikastetxeak, aurrezki-kutxak, autobus-lineak...) kentzen joan dira, gastu publikoak, zerbitzu publikoentzako diru-laguntzak eta funtzionario-kopurua murrizteko politika ultraliberalaren ondorioz.

Sarritan, saltoki pribatu askok ere (tabernak, supermerkatuak, farmaziak) gauza bera egin dute segurtasun falta handiagoagatik, delinkuentzia txikiagatik eta beldurragatik.

Lurralde-diskriminazioa

Aldiri horietako bizilagun zintzoek –dagoeneko arrazismoa jasaten zutenak– “lurralde-diskriminazioari” ere aurre egin behar izan zioten. Lan-eskaeretan auzo horietako batean bizi zirela aitortzen bazuten, ez zuten lanposturik lortzen.

Hala, lurralde horiek pixkanaka “legerik gabeko eremu” bihurtzen joan dira eta, bizirauteko, langabezian zeuden gazte asko delinkuentzian, lapurretan, etxebizitzetako lapurretan, lapurtutako objektuak saltzen, droga-trafikoan eta abar aritu ziren. Horrez gain, hainbat fronteentzako (Afganistan, Kaxmir, Txetxenia, Irak...) boluntarioak errekrutatzen dituzten talde islamiar erradikalentzako haztegi ezin hobe bihurtu dira.

Agintariek nahiago izan dute –onartzen ez duten arren– hainbat urtean zinismoz begiak ixtea, delituaren ekonomia hori lasai mantenduko zela apustu eginez. Berreskuratze baketsu eta sozialaren politikari ekin beharrean, Nicolas Sarkozy barne-ministroak errepresioaren aldeko apustua egin zuen, eskuin mutur arrazista eta xenofoboaren hautesleak erakartzeko esperantzarekin (2007ko lehendakari-hauteskundeei begira). “Hanpa basatitzat” sailkatu zituen auzo horietako biztanleak, bereizketarik gabe, eta hori guztia “azido puruarekin” garbituko zuela esan zuen.

Akats handia izan da hori, gazte behartsuen, marjinatuen eta diskriminatuen lehen matxinada nazionala eragin baitu. 60ko hamarkadan Estatu Batuetako beltzen auzoetan izandako eztanda nihilistak gogorarazten dituzte –batik bat Watts-ekoa (Los Angeles), 1965eko abuztuaren–. Han bezala, Frantzia ere gobernuak aldirientzako benetako Marshall plana egitean desagertuko dira matxinada horiek.

a) Zergatien azterketa: artikularen iruzkina

Testua irakurritakoan, ikasleek alderdi hauen inguruko iruzkinak egingo dituzte:

- Artikuluaren arabera, zein dira gatazkaren zergatiak?

[Irakasleak eztabaida zuzendu beharko du artikuluan deskribatutako zergati-kopuru gehienak ager daitezen: integrazioa/asimilazioa, estaturik eza, arrazismoa, gutxiengoaren egoera, ezberdintasun kulturalak eta mailen artekoak, populazio normalizatuaren ihesa, langabezia...]

- Zergati batzuk beste batzuk baino garrantzitsuagoak direla uste duzue? Hala bada, zein dira?

- Zuen ustez, zer egin behar litzateke auzo horiek ez iristeko gatazkak eztanda egitean zeuden egoerara?

- Zer egin liteke orain?

- Aztertutako egoeraren antzekorik ezagutzen duzue zuen inguruan (auzoan, herrian...)?

b) Zergatiak aztertutakoan, pentsa dezagun irtenbideetan...

- Frantzian sortu den bezalako gatazka ez gertatzeko zer irtenbide bururatzen zaizkizue?

- Proposatutako irtenbideak arduradun politikoei helarazteko bideren bat bururatzen zaizue?

[Irakasleak eztabaida zuzendu beharko du, ikasleek herritar kritiko eta arduratsu gisa aritzeko dauden bide demokratikoak ezagutu eta gauzatu ditzaten: arduradun politikoei edo herriaren defendatzaileari idaztea egoera adieraziz, bizilagunen elkarteetara joatea eta proposamenak aurkeztea, jolas-jarduerak egitea (antzerkia, jokoak...) arazoari edo irtenbideei buruz hausnartzeko...].

Zer iruditzen zaizue proposamen hau?

Mouvement de la Paix

Saint-Ouen mugimenduaren adierazpena, 2005eko azaroaren 8a

Errepublikako lehendakariarentzako gutun irekia

Ordena errespetuaren, duintasunaren eta elkarriketaren bidez ezartzea. Giza garpenaren alde lan egitea, eta ez errepresioaren alde!

Frantziako hainbat herritan azken egunetan sortu den indarkeriak –eta barne-ministroaren probokazioekin zerikusia duenak– kezka eta haserrea sortu du. Mouvement de la Paix bakearen kulturaren aldeko mugimenduan sentimendu hori partekatzen dugu, eta ezin dugu indarkeria hori onartu. Ez dago justifikatuta, jadanik oso egoera zailean bizi diren pertsonen aurka eta hezkuntzaren, prebentzioaren, lan-munduratzearen edo garraioaren sektoreetan oso aktibo lanean aritzen diren gizon-emakumeen lokal sozialen aurka zuzenduta baitago sarritan; elementu horiek funtsezkoak dira garapenerako eta gizarte-alorrerako.

Gertakari horiek argi uzten dute errepresioa –barne-ministroak eskainitako irtenbide bakarra– porrota dela. Errepublikako berdintasunaren, askatasunaren eta senidetasunaren helburuak lortzeko gure gizarteak izan duen porrota erakusten dute; gutxiesteak, arbitrariotasunak eta injustiziak politika sozial ona ez dutela osatzen frogatu dute, eta kale itsuetara eramaten dutela, non indarkeria sortzen baita. Lanbide-heziketan 14 urtetik aurrera sartzeko Villepin-ek proposatutako neurriak inola ere ez dira gai gure gazteek aurre egin behar dieten arazoen zabalatasunari aurre egiteko.

Segurtasunik eza areagotzeak –dirua gehiegi balioesten duen gizartean– apartheid sozialaren egoerak sortu ditu. 10 milioi behartsu baino gehiago daude, langabeziak familia osoei eta gazteen % 30i baino gehiagori eragiten dien auzoak daude, eskola saturatuak, etxebizitza osasungaitzak: jendea etsitako egoeran bizi da, baina batera jarduten da, antidoto gisa. Elkarteak, ordezkari hautetsiek, langile sozialek, zerbitzu publikoek, biztanleek eta saltzaileek egunero sortzen dituzte lotura sozial horiek, lotura horiek egon ezean indarkeria erabat nagusituko bailitzateke.

Zehazki gizarte-alor horren eraikuntza sendotu behar da, eta auzoei eta bertako biztanleei benetako baliabideak eskaini behar zaizkie. Giza garapenerako proiektu errearen alde lan egin behar dugu, guztiek izan dezaten lanerako eta heziketarako, kulturarako, etxebizitzarako eta osasunerako sarrera; proiektu horrek lagunduko du atzerriko bizilagunentzat herritartasuna

eta botoa lortzen ere. Arrazismoaren eta diskriminazioaren oztopoa errukirik gabe jartzeara beharrezkoa da. estranxeiros.

Gure herrietan eta auzoetan bakea ereiteak elkarriketa-guneak, eragin-truke sozialak eta pertsona guztien arteko eragin-trukeak areagotzea adierazten du. Benetako aldaketa eraikitzea ere esan nahi du, errespetua, duintasuna, justizia eta guztientzako eskubideen nagusitzea ekarriko duena.

2006rako eztabaidatzen ari diren aurrekontu-partidak, zoritxarrez, kontrako norabidean doaz: zerbitzu publikoak eta tokiko komunitateen aurrekontua murriztea. Herriko hezkuntza-elkarteen papera funtsezkoa da integrazio sozialean, aisialdian eta kulturean; haien baliabideak murrizteak haien lana arriskuan jar dezake. Aldi berean, defentsa-aurrekontua % 3,4 igotzea aurreikusten da. Horrek 47,8 milioi euro ordezkatzeko ditu, eta horien erdia arma berriak (arma nuklearrak barne) eraikitzen bideratuko da. Aldiz, Etxebizitza Sailera 7 milioi euro bakarrik bideratuko dira.

Nola onar daiteke elkarriketa-eskaerari "misil berriekin" erantzutea? Bakea eraikitzea gerra egitea baino askoz ere zailagoa da, baina onar daitekeen bide bakarra da giza ikuspuntutik eta ikuspuntu sozialetik eta ekonomikotik.

Bakea ez da gatazkarik eza, ezta gerra egiteko ezintasuna ere. Indar armatuaren erabilera borondatez baztertua adierazten du, hori baino irtenbide eraginkorragoak eta iraunkorragoak baitaude. Gure politikari arduradunek (arduragabeek) imajinaziorik ez dutela dirudi, eta gorrotoaren eta banaketaren joko arriskutsuan jolasten jarraitzen dute.

Mouvement de la Paix-ek bere biltzar nazionala egin baino egun batzuk lehenago, mugimenduak "bakea auzotik mundu osoraino lantzeko" konpromisoa hartu du, eta Errepublikako lehendakariari dei egiten dio egile inplikatu guztiak bilduko dituen biltzar nazionalaren deialdia egin dezan, errepublikako berdintasunaren, askatasunaren eta senidetasunaren balioak praktikan jartzeko leku guztietan eta guztiontzat.

- Zer irtenbide proposatzen dituzte?
- Proposatutako neurriek etorkizuneko gatazkak aurreikusteko ere balioko luketela uste duzue?
- Eskaintzen dituzten irtenbideak zuen inguruko beste egoera batzuk konpontzeko balioko lukete?
- Testuan aipatzen ez den beste irtenbideren bat bururatzen zaizue?

3. Ahaztutako gatazkak

Frantzia gertatutako gatazka eta egunero komunikabideetan agertzen diren beste indarkeria-egoera batzuk (Irak, Afganistan, Israel eta Palestina...) ez bezala, albiste ez diren gerrak eta indarkeria-egoerak daude, hainbat urtez aktibo dirauten arren eta pertsona askori eragiten dieten arren. Irakurri albiste hauek eta hausnartu:

Darfur-eko krisi humanitarioa 2006ra arte edo gehiago luzatuko dela jakinarazten du Intermón Oxfam-ek

Darfur-eko gerra 2003ko otsailean hasi zen, mundu osoa Iraki begira zegoenean. Gerra horretan dozenaka mila pertsona hil dira indarkeria armatuaren, gosearen eta gaixotasunen ondorioz. Gatazka horrek bi milioi desplazatu eta errefuxiatu baino gehiago sortu ditu. Nazioarteko laguntzak bizitza asko salbatu ditu, baina kondizioak eta laguntza-kopurua beste batzuk izango balira salba zitzakeenak baino gutxiago.

Dohaintza-emaileek “laguntza militarrean” laguntza humanitarioan baino 20 aldiz gehiago gastatzen dutela salatzen du Intermón Oxfam-ek

Intermón-ek salatu du garrantzi politiko handia duten krisiei ematen dieten tratu bera ez dietela ematen ahaztutako krisiei gobernuek. Bestalde, CNN delako efektuak (une jakin batean albiste diren larrialdiei ematen zaien laguntzaren kontzentrazioa) laguntza humanitarioko funtsen emaria neurri handi batean baldintzatzen du, eta ahaztutako krisietako beharrak estali gabe uzten dira.

Munduan 900.000 milioi dolar gastatzen dira urtean defentsan, gutxiago garatuta dauden herrialdeei ematen zaien laguntzan gastatzen dena baino 20 aldiz gehiago.

2005ean krisi humanitarioei laguntzeko Nazio Batzuek eskatutako funtsei dagokienez, zifrek beren kabuz hitz egiten dute: tsunamiaren hondamendiko ondorioak arintzeko nazioarteko komunitateak milioika dolar emango dituela hitz eman duen arren, Kongoko Errepublika Demokratikorako eskatutakoaren % 50 besterik ez da jaso orain arte. Herrialde horretan bi milioi pertsonak baino gehiagok galdu dute bizia 1997az geroztik.

Kasurik nabarmenenetako bat Nepalekoa da. Han, Nazio Batuek eskatutako 64 milioi dolarretatik % 2 bakarrik estali dute dohaintza-emaileek..

Intermón Oxfam-en uste dugu ezin daitezkeela lehen mailako eta bigarren mailako biktimak egon. Adibidez, tsunamirako agindutako laguntzak batez beste 500 dolar ordezkatzeko kaltetutako pertsona bakoitzarentzat; Ugandaren iparraldean, orain dela hamabost urtetik baino gehiagotik gerra zibila bizi duen herrialdean, batezbestekoa 50 dolar-zentabo da pertsonako.

- Ezagutzen zenuen egoera horietakoren bat?
- Irratian edo telebistan haiek entzun izanaz edo egunkarietan irakurri izanaz gogoratzen zara?
- Zergatik uste duzu ez dela hainbeste hitz egiten gatazka horiei buruz?
- Zer ematen dizute aditzera hitz hauek?
- Ados zaude?

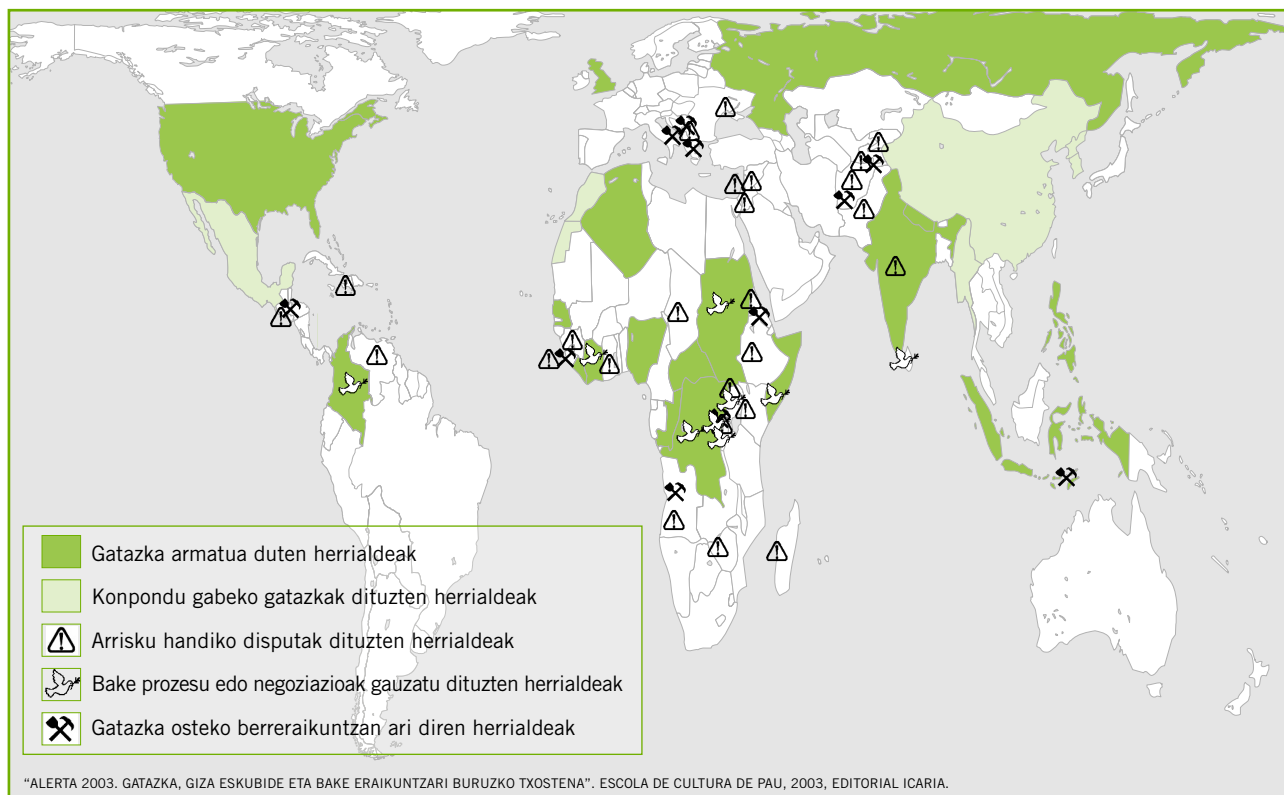
Misiolari Konboniano bat Ugandaren iparraldean: «**Afrikan hildakoek munduaren beste leku batzuetan hildakoek baino garrantzi gutxiago dute**» Afrikan egunero bizi dute tragediaren bat, baina biktimek etsipenean ihes egiteko gure mugak igaro arte ez gara tragedia horietaz gogoratzen. Nork daki Ugandaren iparraldean gerra krudela dagoela duela 20 urtetik baino gehiagotik?

- Kokatu mapan aurreko tituluetan aipatzen diren Afrikako gatazkak.
- Kontsultatu orain dela gutxiko egunkari bat, eta bilatu Afrikako kontinentearekin zerikusia duten berriak. Misiolari konbonianoak arrazoi duela uste duzu?
- Galderak erantzundakoan, guztiontzako mundu zuzenagoa eta baketsuagoa eraikitzea eragozten duten egoeren edo jarrerren zerrenda bat egin.

Idatzi paperetan sortu diren ideia guztiak. Estali esne-kaxak paper horiekin. Esne-kaxa horiekin, Indarkeriaren aurkako eta Bakearen aldeko eskola-eguna amaitzeko proposatutako ekitaldi sinbolikoan botako den horma eraikiko duzue.

[Irakasleak ikasleak orientatu beharko ditu indarkeria-egoeren eta injustiziaren arteko erlazioari buruz hausnartzeko, baita herritar arduratsu gisa jarduteko beharrari buruz ere: herritar informatuak eta injustizia sozialeko egoerei aurre egiten dietenak].

“GATAZKA ARMATUAK ETA BAKE ERAIKUNTZA MUNDUAN”

Ikasgelan lanean jarraitzeko:

Mundu zuzenagoa eta baketsuagoa eraikitzeko ahalegina ezin daiteke egun bakar batera mugatu. Hori dela eta, Intermón Oxfam-etik proposamen didaktiko batzuk egin nahi dizkizuegu ildo horretan lanean jarraitzeko:

- **Bakea eraiki dezagun** monografikoa (4 orduko unitate didaktikoa). Bakeari, indarkeriari edo gatazkari buruzko hausnarketa proposatzen du. Gatazken aurreko jarrerak ebaluatzea du asmoa, arazoei irteera kooperatiboa eskaintzeko.

Material hori web-etik deskargatu dezakezu (www.IntermonOxfam.org/educar/monograficos) edo **902 330 331** telefonoaren bidez eros dezakezu.

- **Armak kontrolpean** maleta pedagogikoa. Ikasleentzako eta irakasleentzako hainbat materialek eta baliabidek osatzen dute proposamen globalizatu hau. Proposamenak helburu hauek ditu: armek gizartearen duten eragina ezagutzea, indarkeriaren kultura indargabetuko duten balioak eta jarrerak sustatzea eta gatazkak modu baketsuan konpontzeko beste bide batzuk aurkitzea.

Hemen aipatzen diren materialek osatzen dute maleta; material horiek guztiak batera edo bakarka eskuratu daitezke

902 330 332 telefono-zenbakira deituta:

- **Dossier informatzaile bat:** "Vidas destrazadas".
- **DVD bat:** Kontroletik kanpo
- **Lan-koaderno bat:** "Arma arrunt baten historia"
- **Gida didaktiko bat:** 1. eta 2. zikloak
- **Baliabide-karpeta bat:** "Mugi zaitez armak kontrolatzearen alde"
- **Joko interaktibo bat CDan:** "ALFA 3"

- **Su etena: Armen negozioa** Global Express edizioa. Global Express dimentsio mundialeko gai eta gertakariak aztertzeko tresna da. Argitalpen honek agerian utzi nahi du armek gizartearen duten eragina, eragin larria, eta analisi kritikoa hasi nahi du indarkeriaren kulturaz. Halaber, kultura horrekiko aukerabideak eskaini nahi ditu.